Politiek, kunst en ethiek – Cicero en Mozart

Cicero's De Staat is fragmentarisch tot ons gekomen, maar het slot, De Droom van Scipio, is bewaard gebleven en heeft als brug tussen de geest der Oudheid en die der Middeleeuwen een zeer belangrijke doorwerking gekregen in kunst, literatuur en in Mozarts opera.

Cicero, de Romeinse advocaat, politicus, redenaar en filosoof, schreef in 54 v.Chr. een dialoog over *De Staat* en sloot dit geschrift af met een droom die door een van de gesprekspartners, Scipio, wordt verteld. In zijn droom bevindt deze zich in de Melkweg, en ontmoet daar zijn overleden vader en grootvader die hem wijzen op alle ijdelheden hier beneden. Vanuit typisch-Romeinse ethiek zetten zij uiteen hoe onbaatzuchtige vaderlandsliefde voor de staatsman 'de weg naar de sterren' opent. We zullen Cicero's politieke dialoog en *De Droom van Scipio* in Nederlandse vertaling lezen en analyseren. Daarbij zal aandacht worden besteed aan de historische figuren zelf (Scipio en zijn verwanten), aan de filosofische aspecten (Pythagoras en de harmonie der sferen; Plato's onsterfelijkheidsbewijs) en het zgn. motief van 'Hercules op de Tweesprong' (de keuze tussen 'de brede en de smalle weg'). Tot slot zullen we een korte voorbespreking houden op Mozarts vroege opera (1771) en deze dan integraal vertonen.

Programma

- Cicero, zijn literaire nalatenschap en zijn dialoog *De Staat*.
- Lectuur en bespreking van Cicero's *De Droom van Scipio*.
- De hoofdpersonen in *De Droom van Scipio* (toelichting over hun politieke en militaire carrière).
- Pythagoras en de harmonie der sferen. Plato's onsterfelijkheidsbewijs.
- Voorbespreking van Mozarts *Il Sogno di Scipione*, waarin: de rol van de Deugd (la Virtù) versus Fortuna; het motief van 'Hercules op de Tweesprong', de droom van Scipio bij de Romeinse dichter Silius Italicus (in zijn Punica) en Raphaël's 'De droom van een ridder'.
- Vertoning op grootscherm (en met Engelse ondertiteling) van Mozarts *Il Sogno di Scipione*.

Afbeelding: Raphaël, ‘De droom van Scipio’ (ook wel ‘De droom van een ridder’ genoemd) (Wikimedia Commons).

Cursusnummer	26ZN-1G20
Docent	*Henk Schoonhoven* **Henk Schoonhoven** was universitair docent Griekse en Latijnse Taal en Cultuur aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij verzorgt al vele jaren cursussen voor HOVO Noord-Nederland.
Vakgebied	Taal en cultuur
Seizoen	2026 zomer/najaar
Dag	Vrijdag
Inschrijven voor	vr 16 okt. 2026
Tijd	11.00 - 13.00
Cursusdata	23-okt., 30-okt., 06-nov., 13-nov., 20-nov., 27-nov., 04-dec.
Prijs	€ 175,-
Aantal colleges	6
Werkvorm	Hoorcollege met ruimte voor vragen en discussie
Cursusmateriaal	Thuis leest u (in Nederlandse vertaling) de dialoog in Cicero’s De Staat (15 A4-tjes). Syllabus verkrijgbaar via de docent (ca. € 10,00).
Opmerkingen	Powerpoint van de cursus wordt niét digitaal beschikbaar gesteld.